

Türü:Tez Özeti
Gönderilme Tarihi: 12 Mayıs 2025
Kabul Tarihi: 30 Mayıs 2025

FLOREAL FORMDA ÖRGÜLER

Evren Çelen¹- 0009-0000-6842-1352, Ceyhun Berkol²- 0000-0002-8430-628X

ÖZET

Tarihsel süreçte insanlığın temel ihtiyacı olan örtünme ve giyinmede önemli rol alan el örmeciliği; iklim, çevresel faktörler, ekonomik şartlar, göçler, kültürel değerler, dini inançlar, teknolojik gelişmeler ile oluşmuş ve bu zaman sürecindeki şartlar eşliğinde hızla gelişim göstermiştir. Çalışma kapsamında; giyinmedeki temel parçalardan olan el örgüsünün oluşum tarihinin çok eskilere dayandığı fakat toplumların ve bireylerin yaşam koşulları ve tarzları ile oluşan kişisel zevk ve tercihlerine göre şekillendiği, bu süre zarfındaki değişimin örgüye yansıma şekli irdelenmektedir. Araştırmada, örme sektörünün hobiye dönüşmesi, sanatsal boyuta ulaşması, örgü severler ve örgü tasarımcılarının eşliğindeki çalışmalarla şekil ve form kazanması, sanat ve moda dünyasına da yansması böylece tasarımcıların koleksiyonların da farklı boyut ve formlarda yer aldığı görülmüştür. Bu değişimle beraber gerek kıyafet bütünlüğünde, gerekse giyim üzerinde yer alacak aksesuarlarda boyutlu ve hacimli olan floreal desenler kullanmasına aracılık etmektedir. “Floreal” sözcüğü; Fransızca kökenli olup çiçekli/çiçeksi anlamına gelmektedir. Kaynaklardaki görsellerinden yararlanılarak çalışılan floreal formda örgüler oluşturulurken; şekil zemin ilişkisi, çizgiler, desenler, renkler, hareket ve algı unsurlarının bir araya gelmesi ile oluşan bütünlük ele alınmıştır.

Anahtar sözcükler: Doğa, floreal formlar, örme, sanat, tasarım

ABSTRACT

Hand knitting, which plays an important role in covering and dressing, which is the basic need of humanity in the historical process; It has been formed by climate, environmental factors, economic conditions, migrations, cultural values, religious beliefs, technological developments and has developed rapidly in the light of the conditions in this time period. Within the scope of the study; the history of the formation of hand knitting, which is one of the basic parts of clothing, dates back to ancient times, but it is shaped according to the personal tastes and preferences of societies and individuals formed by living conditions and styles, and the way the change during this period is reflected in knitting is examined. In the research, it has been observed that the knitting sector has turned into a hobby, reached an artistic dimension, gained shape and form with the work of knitting lovers and knitting designers, reflected in the world of art and fashion, thus taking place in different sizes and forms in the collections of designers. With this change, it mediates the use of floreal patterns, which are dimensional and voluminous, both in the integrity of the clothing and in the accessories to be placed on the clothing. The word “floreal” is of French origin and means flowery/flowery. While creating knits in floreal form, which are studied by making use of the visuals in the sources; the integrity formed by the combination of shape-ground relationship, lines, patterns, colors, movement and perception elements is discussed.

Keywords: Nature, floreal forms, knitting, art, design

1.GİRİŞ

İnsanlığın başlangıcından itibaren süregelen temel ihtiyaçlardan olan giysi; tarihsel süreçte farklı aşamalardan geçmiş moda kavramıyla birlikte şekil, form, boyut, kazanmıştır. Yünün eğrilip ip haline gelmesi, oluşan ipliklerle el örgüsü parçalar oluşturulmuş ve giyinmenin başlangıcında belirleyici rol almıştır. Toplumların yaşadığı coğrafyadaki etkenler bireylerin giyinme faktörünü etkisi altına alıp, giyim tarzını şekillendirmiş ve yön vermiştir (Berkol, 2019: 42.)İnsanoğlunun el örmesi ürünlerini elde etmek için doğadan faydalandığı ve ürettiği görülmektedir.

Doğa; yaşamın içindeki tüm varlıklarda olduğu gibi örgü dünyasının da temeli olan hammaddesi olan ipi karşılamakta ve bu hammaddeden üretimler oluşturulmasına yön vermektedir. Zihinlerde oluşan üretim ve tasarım süreçlerinde; doğanın çizgileri, formları, desenleri, hacimleri, yükselteleri, renkleri, ışıkları gibi etkenler yönlendirici ve ilham verici niteliktedir.

El örgüsü ürünler ilk zamanlar ısınma ve giyinme ihtiyacını karşılamak için üretilse de süreç içindeki değişimlerin örme eylemini farklı bir boyuta taşıyıp tasarımsal üretilere dönüştüğü görülmektedir. Örme kavramı genel anlamda ip hammaddesi kullanılarak, şiş veya tığ aracılığı ile elde edilen örme giysi ürünüdür. Örgü dokusunu oluştururken kullanılan şiş ve tıgların kalınlıkları, incelikleri örme işleminde kullanılacak ipin kalınlığına, dokusuna ve yapısına göre seçilmelidir.(Öztürk,2021:22.) Doğru tercih ile belirlenen materyal seçimi, üretimde hedeflenen kalite ve ölçü standardını belirleyici olmaktadır. Kalın ve yün içerikli iplerle sıcak tutan işlevsel ürünler elde edilirken, pamuk içerikli koton ve merserize ipliklerle daha ince yazlık veya mevsimlik giysiler elde edilebilmektedir. Örgü; temel basamağı ilmek olan, ilmeklerin bir araya gelmesiyle bütünlük oluşturan bir zanaattır. İlmek; örme dokusunu oluştururken kullanılan yardımcı araçların komutu ile hareket eden, çevrilebilen, yön verilebilen, yükselip alçalma formuna sahip ivmeli yapıdadır (Akçam,2023:222.) Örme modeller oluşturulurken ilmeklerde farklı teknikler uygulanarak kesme, arttırma, ajur (delikli örgü) ilik, desenli görüntüler, şekiller elde edilebilmektedir.

Örme formlar oluşturulurken doğanın ilham verici gücünden yararlanmak, yol almak, esinlenmek örgü dokularının şekillenmesinde aracı olmaktadır. Doğa da bulunan varlıklardan olan çiçek çeşitleri ve çiçeksi yapılar örgü yüzeyleri oluşturmada sıra dışı tasarım oluşumlarına yön verici olmaktadır. Tığ ve şiş araçları kullanılarak üretilen modellerde çiçeklerin boyutlu, hacimli, devinimli yapılarının simetrik ve asimetrik formlarının görüntüsü örgüyü şekillendirmektedir. Bireylerin ya da tasarımcıların zevkleri, tercihleri, beğenileri talep ve ihtiyaçları doğrultusunda kendi tasarımlarını üretirken floreal formlar eşliğindeki çalışmaları moda dünyasında örme giysilere farklı bakış açısı kazandırmaktadır.

2.FLOREAL ÖRGÜ TÜRLERİ

2.1. Çiçek Formlu Motifler

Tığ ile tek tek birbirinden bağımsız şekilde örülüp elde edilen çiçek formundaki motiflerin birleştirilerek battaniye, çanta, hırka, kazak, elbise, gibi bir bütüne ulaşması işlemidir. Çiçekli motiflerin adlandırılması çevre ve doğanın etkisinde kalarak verilmektedir (Oğuz, 2021:495.)

Motifler tabiatta var olan çiçek türlerinden ilham alınarak trabzan, sık iğne, zincir, dolgu gibi tığ örgü teknikleri kullanılarak hedeflenen çiçek türüne benzetilmiş olup adlarını da esinlenilen çiçekten almıştır. Motif isimlerinde; gül motifi, menekşe motifi, söğüt dalı motifi, ortanca çiçeği motifi, boyutlu çiçek motifi, papatya motifi gibi birçok çiçek ismi kullanılmaktadır.

GÖRSEL 1. Evren ÇELEN, *Üç boyutlu çiçek motifleri*, Koton ip, tığ örme tekniği, 1/1, Ocak 2025

GÖRSEL 2. Evren ÇELEN, *Üç boyutlu papatya motifleri*, Koton ip, tığ örme tekniği, 1/1, Ocak, 2025

GÖRSEL 3. Evren ÇELEN, *Üç boyutlu papatya motifleri*, koton ip, tığ örme tekniği, 1/1, Ocak 2025

GÖRSEL 4 Evren ÇELEN, *Katmanlı- hacimli gül motifi*, Koton ip, Örme tekniği, 1/1, Ocak 2025

GÖRSEL 5. Evren ÇELEN, *Üç boyutlu ortanca motifi*, Koton ip, Örme tekniği, 1/1, Ocak 2025

GÖRSEL 6. Evren ÇELEN, *Menekşe motifi*, Koton
Evren ÇELEN ip, Örne tekniği, 1/1, Şubat 2025

GÖRSEL 7. Evren ÇELEN, *Söğüt yaprağı motifi*,
Koton ip, Örne tekniği, 1/1, Şubat 2025

GÖRSEL 8. Evren ÇELEN, *Floreal formda papatya çiçeği, yapraklar ve ortanca çiçeğinden esinlenilerek hazırlanmış bluz çalışması*, Koton ip, tığ örme tekniği, 1/1, Mart 2024

2.2.Şiş Örgü Tekniği Kullanımı İle Elde Edilen Çiçek Ve Yaprak Desenli Örgüler

Şiş örgü tekniklerinde farklı yöntemler kullanılarak floreal formlu modeller elde edilebilir. Bunlardan bazıları ajurlu modellerdir, çiçek ve yaprak formlarında bulunan delikli görüntüyü yakalamak amaçlı kesme ve arttırma teknikleri uygulanmaktadır. Farklı bir yöntem de şiş tekniğinde düz örgü örülmüş ürün üzerine iğne ile işleme tekniği ya da aplike tekniği uygulanan çiçek ve yaprak desenleriyle de floreal formlu örgüler elde edilebilmektedir. Floreal formlu örgülerde; farklı renkler kullanarak ip yürütme tekniği ile çiçek formlarına ve desenli yüzeylere ulaşılabilmektedir. Uygulanan teknikle kazak, şal, kaşkol, bere, hırka gibi birçok ürün elde etmek mümkündür. Doğayı yansıtan, örgü dokulara estetik görüntü kazandıran çiçeksi görüntüler, örgü severler ve tasarımcılar tarafından tercih edilen tekniklerdendir.

GÖRSEL 9. Evren ÇELEN, *Floreal formlardan olan yaprak desenine benzetilmiş ajurlu örgü*, Koton ip, Şiş örgü tekniği, 1/1, Nisan 2024

GÖRSEL 10. Evren ÇELEN, *Şiş örgü tekniğinde düz örgü üzerine işlenmiş yaprak formlu şal*, yün ip, Şiş örme tekniği, 1/1, Haziran 2024

2.3.İrlanda Danteli

Tığ örgü tekniklerinden olan çalışma, ileri seviye örgü tekniği olarak bilinmektedir. Ayrı parçalar halinde farklı şekil ve boyutlarda motifler örülüp, parçalar bağlantılar ile birleştğinde hedeflenen kompozisyona ulaşılmaktadır. Motiflerin arasındaki boş yüzeyler iğne işi dolgular işlemiyle, tığ işi zincirlerle yâda dikerek birleştirilebilmektedir.

İrlanda dantelinde giysi, çanta, dekoratif örtü, masa örtüleri gibi işlevsel ve fonksiyonel ürünler elde etmek mümkündür.

GÖRSEL 11. Evren ÇELEN, *İrlanda danteli tekniği ile çalışılmış kadın yeleği*, Koton ip, Tığ örgü tekniği, 1/1, Eylül 2024.

GÖRSEL 12. Evren ÇELEN, *Şiş tekniği ile düz örgü örülmüş modelde kol ağzları ve etek uçlarına İrlanda danteli uygulanmış kazak*, Koton ip, Tığ örgü tekniği, 1/1, Mart 2025.

2.4.Tığ Örgü Tekniği İle Boyutlu Görüntülerde Floreal Formlar

Tığ ve uygun kalınlıkta ip kullanılarak bütünü tamamlanmış çalışmanın üstüne konumlandırılan parçalarla boyutlu bir görüntü elde edilmektedir. Tığ tekniği ile çalışarak örülecek üründe modelin bütünü de hareketli ve formlu çalışılıp boyutlu görüntülere ulaşmak mümkündür.

Estetik ve zengin bir görüntü sağlamak amacı ile üretilen modellerde, doğanın uyanışını simgeleyen çiçek ve yapraklarla; örgü tekniklerinin, çizgilerin ve sınırların ötesinde ezber bozan modellerle yeni boyutlara ulaşılabildiği görülmektedir.

GÖRSEL 13. Evren ÇELEN, *Tığ tekniği ile kâğıt ip kullanılarak çalışılmış üzerine lotus çiçeğinden esinlenerek form verilmiş şapka*, Kağıt ip, Tığ örgü tekniği, 1/1, Haziran 2024.

GÖRSEL 14. Evren ÇELEN, *İBB Enstitü İstanbul İSMEK Silahtarağa 2014/Doğadan Dokuya* isimli sergide yer almış gül formunda çalışılmış çanta, Kağıt ip, Tığ örgü tekniği, 1/1, Mart 2024.

3.Floreal Formda Örgüleri Koleksiyonlarında Kullanan Bazı Tasarımcılar

Tasarımcılar geçmiş tarihlerden günümüze kadar süregelen el örgüsünün; kıymetli olması, özel üretim olması, doğal olması, tarihi ve kültürel anlamlar taşıması, özgün olması, kadınlar tarafından beğeni toplaması ve özel hissettirmesi gibi çok nedenden dolayı koleksiyonlarında kullanmayı tercih etmektedirler.

3.1.ZEYNEP TOSUN

Tasarımcı koleksiyonlarında modern moda ile çiçeksi formda olan geleneksel el örgülerini harmanlayarak bir bütün oluşturup estetik ve fonksiyonel açıdan zengin ve özgün koleksiyonlar elde etmektedir.

GÖRSEL 15. Zeynep TOSUN, Tığ tekniği ile çalışılmış motif ve çiçek formu elbise tasarımı, <https://tr.zeyneptosun.com>, Tığ örgü tekniği, 1/1, 26/04/2025

3.2.BORA AKSU

Modacı çocukluk yıllarında aile büyüklerinin yaptığı örgüleri hatırlayarak, anılarını koleksiyonlarına yansıtmaktadır. Türk el sanatlarını modern estetikle harmanlayarak tasarımlar üretmektedir. Londra merkezli Türk moda tasarımcısı olarak bilinen modacı koleksiyonlarında özellikle tığ işi çalışmalara, çiçek ve örgü detaylarına yer vermektedir.

GÖRSEL 16. Bora AKSU, *Spring 2014 Runway Pictures*, *çiçek formu elbise*, [https:// tr.pinterest.com](https://tr.pinterest.com), 04/05/2025

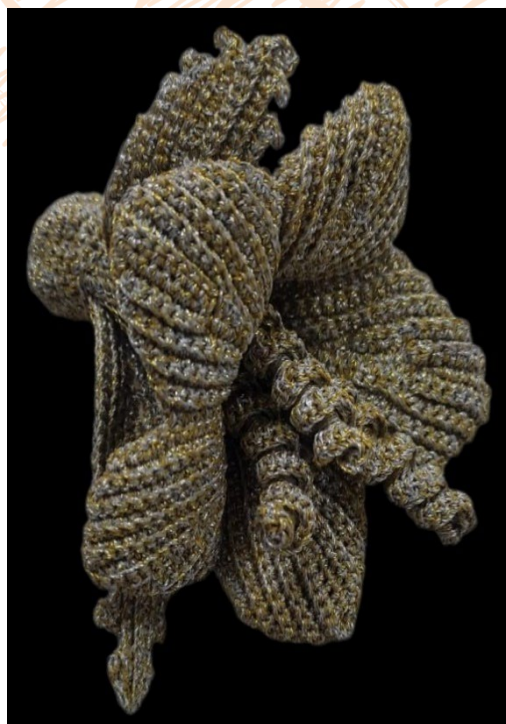
4.Floreal Formda Tamamlanmış El Örgüsü Çalışmalar

Çiçek ve çiçeğimsi yapıdaki örgüler günlük yaşantıda örgünün artık sıradan ihtiyaç doğrultularından sıyrılıp sanatsal, fonksiyonel ve estetik amaçla kullanılabilmektedir. Ev

dekorlarında, giyim türlerinde, aksesuarlarda, amigurumilerde (örgü oyuncak) ,takı amaçlı aksesuarlarda, abiye ve gelinliklerde olmak üzere yaygın kullanım alanlarına sahiptir.

GÖRSEL 17. Evren ÇELEN, İBB Enstitü İstanbul İSMEK 2025 Baharda Karşılaşmalar Sergisinde yer almış floreal formda çalışılmış hırka ve çanta, Koton ip, Tığ örgü, 1/1, Şubat 2025.

GÖRSEL 18. Evren ÇELEN, *Floreal formda çalışılmış aksesuar türleri*, , Koton ip, Tığ örgü, 1/1, Aralık 2024

GÖRSEL 19. Evren ÇELEN, *Floreal formda çalışılmış giyim türü*, Koton ip, Tığ örgü, 1/1, Mart 2023.

5.SONUÇ

Tarihsel süreçte el örgüsü giysilerin işlevsel gerekliliklerinden sıyrılıp sanata ve hobiyeye dönüşümleri izlenmiştir. Örme giysi tasarımlarının sanatsal boyuta ulaşma süreçlerinde örme sektörünün modaya yansması, modacıların tasarımlarında el örgüsü ürünlere yer vermesi, dünya genelinde el örücülüğünün değer görmesi dikkat çekici niteliktedir.

Örgülerde floreal desenler kullanmak dokuya, bütünlüğe, görsele zenginlik katmıştır. Çiçek motifleri birçok kültürde dişilik, doğa, bereket temalarını simgelemesinden dolayı floreal formda olan örgüler de el sanatlarında bu sembolizmi taşıyıp örgüyü sanatsal boyutlara ve tasarımlara ulaştırdığı görülmüştür. Ev tekstilinde dekoratif amaçlı çiçek desenli çalışılan modellerin sakinlik ve huzur verici ortam yaratmaya yardımcı olmasından dolayı tercih edildiği görülmüştür.

Modacıların çiçek formundaki çalışmalarının özellikle ilkbahar yaz koleksiyonlarında tercih ettiği görülmüştür. Floreal formda olan örgülerin, koton iplerle üretilmesi ve zarif görüntülerinden dolayı tasarımcıların tercih nedeni olması sonucuna varılabilir.

El örgüsü giysi ve dekoratif aksesuar çalışmalarında floreal formlar kullanılması; çalışmalara özgünlük katma, örgüye bakış açısını değiştirme ve sanatsal boyutlara taşıma niteliğindedir. Örgü ve moda dünyasında uygulanabilirlik açısından önemli bir yere sahiptir.

KAYNAKÇA

Türü: Tez Özeti
Gönderilme Tarihi: 12 Mayıs 2025
Kabul Tarihi: 30 Mayıs 2025

KAYNAKLAR

- Akçam, T. C. (2023). *Örme giyim tasarımında heykelsi form oluşturma ve örnek koleksiyon hazırlama* (Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı). İzmir: Danışman Doç. Dr. Selda Kozbekçi Ayranpınar.
- Berkol, C. (2008). *Geçmişten günümüze Anadolu'da keten dokumacılığı* (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü). İstanbul.
- Berkol, C. (2019). Tarihsel süreçte kemer ve kuşak kullanımı. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 42–62.
- Çelen, E. (2024). *Floreal formda papatya çiçeği, yapraklar ve ortanca çiçeğinden esinlenilerek hazırlanmış bluz çalışması* [Yazar tarafından hazırlanmış ürün].
- Çelen, E. (2024). *İrlanda danteli tekniği ile çalışılmış kadın yeleği* [Yazar tarafından hazırlanmış ürün].
- Çelen, E. (2024). *Tığ tekniği ile kâğıt ip kullanılarak çalışılmış, lotus çiçeğinden esinlenerek form verilmiş şapka* [Yazar tarafından hazırlanmış ürün].
- Çelen, E. (2024). *İBB Enstitü İstanbul İSMEK Silahtarağa 2024/Doğadan Dokuya sergisinde yer almış, gül formunda çalışılmış çanta* [Yazar tarafından hazırlanmış ürün].
- Çelen, E. (2024). *Floreal formda çalışılmış aksesuar türleri* [Yazar tarafından hazırlanmış ürün].
- Çelen, E. (2025). *Üç boyutlu çiçek motifleri* [Yazar tarafından hazırlanmış ürün].
- Çelen, E. (2025). *Şiş tekniği ile düz örgü örülmüş modelde, kol ağzları ve etek uçlarına İrlanda danteli uygulanmış kazak* [Yazar tarafından hazırlanmış ürün].
- Çelen, E. (2025). *İBB Enstitü İstanbul İSMEK 2025 Baharda Karşılaşmalar Sergisi'nde yer almış, floreal formda çalışılmış hırka ve çanta* [Yazar tarafından hazırlanmış ürün].
- Oğuz, B. B. (2021). Örgü model adlandırmaları üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(2). Retrieved from <http://dergipark.org.tr>

Öztürk, T. (2021). *Anadolu el örme sanatının günümüz kıyafet tasarımına uyarlanması* (Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Moda ve Tekstil Tasarımı Ana Sanat Dalı). İstanbul.

Pinterest. (2025, May 4). Retrieved from <https://tr.pinterest.com>

Tosun, Z. (2025, April 26). Retrieved from <https://tr.zeyneptosun.com>

